
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

גא;אז ופוליטיקה - 56253

תאריך עדכון אחרון 08-02-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדע המדינה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 1

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): נדב הבר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: nadav67@yahoo.com

שעות קבלה של רכז הקורס: יום רביעי, 18:15-19:15

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הג'אז היא התוצאה המוסיקלית של המפגש הטעון בין העבדים האפריקאים בארה"ב וצאצאיהם האזרחים לבין החברה הלבנה אליה הובאו בכוח. מוזיקה זו, ששאבה הן מהמסורות האפריקאיות והן מהמסורות האירופאיות, צמחה והתפתחה תוך קשר הדוק לתהליכים פוליטיים וחברתיים. השפעת הג'אז התפשטה מחוץ לגבולות ארה"ב, בשמשה סמל וביטוי לשינויים ותמורות פוליטיות במקומות שונים בעולם. במהלך הקורס יבחנו הן התהליכים הפוליטיים שהשפיעו על התפתחות הג'אז, השפעת המוזיקה על מאבקים חברתיים ופוליטיים במהותם, וההיבטים הפוליטיים במוזיקה עצמה. במהלך הקורס יושמעו קטעים מהקלטות היסטוריות ויוקרנו חלקים רלבנטיים מסרטים המטפלים בהתפתחות מוזיקת הג'אז ושילובה בתהליכים חברתיים - פוליטיים.

מטרות הקורס:

1. לאפשר לסטודנטים להכיר את ההקשרים הפוליטיים של ביטויים אומנותיים.
2. לאפשר לסטודנטים להכיר תיאוריות שונות על ההקשרים הפוליטיים של הג'אז בארה"ב.
3. לאפשר לסטודנטים להכיר את הקשר בין נקודות ציון חשובות בהיסטוריה האמריקאית לבין נקודות ציון חשובות בהיסטוריה של הג'אז.
4. לאפשר לסטודנטים להכיר גישות ניתוח ביקורתיות על התפתחויות בתחומי היצירה האנושית בכלל, ובמוזיקה בפרט, כביטויים אנושיים שמהווים חלק ממאבקי כוחות פוליטיים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. הסטודנטים יהיו מסוגלים לנתח קשרי גומלין בין אומנות לפוליטיקה על פי המודלים שיבחנו באופן נקודתי את קשרי הגומלין בין הג'אז לפוליטיקה האמריקאית.
2. הסטודנטים יהיו מסוגלים לקשר בין ארועים משמעותיים בהיסטוריה האמריקאית לבין התפתחויות מקבילות בג'אז, ולהסביר קשרים אלה ממספר זוויות.
3. הסטודנטים יהיו מסוגלים לנתח באופן ביקורתי התפתחויות שונות בתחומי היצירה האנושית בכלל ובמוזיקה בפרט, על בסיס המודלים שלמדו על ההתפתחויות בג'אז.

דרישות נוכחות (%) :

לפי דרישת התקנון

שיטת ההוראה בקורס: הקורס יועבר כהרצאה פרונטלית מלווה בהדגמות של קטעי אודיו ו - וידאו רלוונטים. יהיה מקום לשאלות ולהשתתפות.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא: מהי פוליטיקה? מהו ג'אז? והחיבור ביניהם.

הגדרת המונח "פוליטיקה".
הדגמת ההיבט הפוליטי במוזיקה במקומות שונים ובתקופות שונות.
הגדרת המונח "ג'אז".
סיקרה קצרה של ההיסטוריה של היחסים בין המיעוט השחור לרוב הלבן בארה"ב.

2. המאה ה-19: שירי העבדים והתפתחות הרגטיים.

סקירה קצרה של תקופת העבדות
יחסי הכוחות בין שחורים ולבנים בתקופת העבדות.
סקירת התכנים המילוליים והמוזיקליים של שירי העבדים.
מלחמת האזרחים ושחרור העבדים במדינות הדרום – התהפוכות במעמד הפוליטי של השחורים (יציאת צבא הצפון מהדרום בשנת 1877 וחוקי הפרדה גזעיים).
האלמנטים החדשים ברגטיים – הבחירה בסגנונות אירופאים כחלק מהרצון להשתלב בחברה השלטת, וכאילוץ כלכלי.

3. תחילת המאה ה-20: ניו אורלינס.

ניו אורלינס – מאפייני העיר הצרפתית, קוסמופוליטית, קתולית. רכישת לואיזיאנה ע"י ארה"ב.
הקריאולים – מעמד יחודי ללואיזיאנה שתרם תרומה מכרעת להתפתחות הג'אז.
ביטול המעמד המיוחד לקריאולים ודחיקתם לשכונות של השחורים – כניסת כלי נגינה אירופאים למוזיקה השחורה.
התפתחות הג'אז כתגובה להחלת חוקי הפרדה הגזעית האמריקאיים על העיר ניו אורלינס.
המוזיקה כחלק מהמרחב הציבורי – מצעדים, חתונות וחגיגות – מאפשרת חשיפה רחבה למוזיקה – ההיבט הקהילתי בג'אז.

4. התפשטות הג'אז.

ההתפשטות הג'אז ברחבי ארה"ב בתקופת מלחמת העולם הראשונה ומיד אחריה.
נגני הג'אז השחורים יוצאים מניו אורלינס בעקבות גלי ההגירה מהדרום לצפון.
הניסיון של התעשייה להדגיש את האלמנטים האירופאיים בג'אז (עיבוד, הלחנה) על חשבון האלמנטים האפריקאיים (קצב, אלתור, צליל).
המפגש המוסיקלי בהקשר למפגש החברתי בצפון אחרי המלחמה.
תחילת הויכוח לגבי הרווחים מהמוזיקה – הבעלות על המוזיקה (קניין רוחני).

5,6. הולדת הבלוז ושירי הנשמה.

השפעת הבלוז על ניו אורלינס
הבלוז והגוספל כמבטאים את חיפוש הזהות האישית והקהילתית של השחורים.
הבלוז כדרך הביטוי העיקרית של הרוב השחור העני
השוואה בין בלוז מאזורי כותנה לבלוז מאזורי טבק – כיצד היחס המספרי בין שחורים ללבנים השפיע על אופן הנגינה והשירה.
הבלוז בצפון – המהגרים השחורים מהדרום מחפשים מוזיקה אותנטית עם זהות ברורה בסביבה החדשה והלא מוכרת – שיקאגו בלוז

7,8 שנות השלושים והארבעים.

הג'אז כמוזיקת פופ אמריקאית
מלחמת העולם השנייה - צמיחה כלכלית בארה"ב. מלחמה שהתרחשה סביב הדגל של חופש ושיוויון.
התזמורות הגדולות ושנות ההתאוששות מהשפל הכלכלי.
לבנים כבני גודמן, טומי דורסי - נגני ג'אז מעולים שהופכים לסופרסטארים.
שילובים ראשונים של נגנים שחורים בתזמורות לבנות (דוגמה עיקרית - בני גודמן)
התגובה של השחורים לניכוס המוזיקה על ידי הלבנים:
- המוזיקה של קנזס סיטי - דגש על המאפיינים האפריקאים במוזיקה.
- הביבופ - תחילתה של מחאה חברתית גלויה הקשורה להשתתפות השחורים במלחמה.

10,9 שנות החמישים והששים.

ארועים היסטוריים מכוננים -
תחילת המלחמה במזרח הרחוק (קוריאה ואח"כ וייטנאם)
תחילת התנועה לזכויות האזרח (Education of Board the Vs Brown).
סגנון ה"jazz cool" כביטוי למאבק על הבעלות על הג'אז.
"הארד בופ" - הכנסה מודעת של אלמנטים מהבלוז והגוספל לג'אז - הפעם כבר כחלק המלווה את
המאבק לשיוויון זכויות בהנהגת מרטין לותר קינג.
השפעת הקמת המדינות החדשות באפריקה על הג'אז - הן בשמות הקטעים והן מבחינה מוזיקלית.
האכזבה מתוצאות המאבק לזכויות האזרח, הסכנה האטומית, המעורבות בוייטנאם - מתנקזות לסגנון
"הג'אז החופשי" (דמותו של ג'ון קולטריין)

11. התפשטות הג'אז מחוץ לגבולות אמריקה - הג'אז כמוסיקת עולם.

הג'אז ככלי דיפלומטי בידי משרד החוץ האמריקאי מאז שנות החמישים.
הג'אז כמסמל חופש מאחורי מסך הברזל
המשיכה הגדולה לג'אז בצרפת וסקנדינביה - הגירה של מוזיקאים שחורים לארצות אלו החל משנות
הארבעים.
התפתחותם של נגני ג'אז מובילים מחוץ לארה"ב - החל בשנות השלושים ובעיקר מאז שנות השישים.
הג'אז כמוזיקת עולם - כיצד מאפשרים המאפיינים של המוזיקה לקלוט לתוכה כל סגנון מוזיקלי מכל
אזור בעולם.

12. הג'אז בישראל

סקירה קצרה של התפתחות הג'אז בישראל.

ההיבט הכלכלי של הג'אז הישראלי.

תיאור הכיוונים האפשריים להתפתחות הג'אז בישראל בהתבסס על הסגנונות המוזיקליים הייחודיים
למדינה (מפגש תרבותי המתרחש במזרח התיכון).

חומר חובה לקריאה:

James H. Cone (2004) *The Spirituals and the Blues*. Mary Knoll, N.Y.: Orbis Books,

LeRoi Jones, *Blues People: Negro Music In white America* (1999). N.Y.,N.Y.:

James Lincoln Collier (1984) *Louis Armstrong - A Biography*. London: Pan Books.

Joachim E.Brendt (1986) *The Jazz Book*. London: Paladin Grafton Books.

Martin Williams (1984) *The Jazz Tradition*. Oxford: Oxford University Press.

Guthrie P. Ramsey, Jr. (2003) *Race Music*. Berkeley, CA.:
University of California Press
Fank Kofsky (1998) *Black Music - White Business: Illuminating the History and
Political Economy of Jazz*. Pathfinder Press
Ingrid Monson (2007) *Freedoms Sounds: Civil Rights Call Out to Jazz and Africa*.
Oxford: Oxford University Press.
Scott Saul (2003) *Freedom Is, Freedom Ain't*. Cambridge, MA.: Harvard University
Press.
Valerie Wilmer (1999) *As Serious as Your Life: John Coltrane and Beyond*. London:
Serpent's Tail
Paul Oliver, Max Harrison and William Bolcon (Eds.) (1986) *The New Grove: Gospel,
Blues and Jazz*. MacMillan

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

חומר החובה לקריאה שילקח מתוך הספרים שברשימה יצולם ויעמוד לרשות הסטודנטים בספרייה.